

ПОШИРЕННЯ *MUSCARI BOTRYOIDES* (ASPARAGACEAE) В УКРАЇНІ

С. В. БОЙЧУК

Інститут біології, хімії та біоресурсів,
вул. Лесі Українки, 25, м. Чернівці, 58012, Україна,
e-mail: svitlanabojchuk95@gmail.com

У статті наводяться узагальнені дані щодо поширення *Muscari botryoides* (L.) Mill. на території України. *M. botryoides* – цінний декоративний та медоносний вид занесений до третього видання «Червоної книги України» з природоохоронним статусом «зникаючий» та до «Переліку видів судинних рослин, що підлягають особливій охороні на території Закарпатської області». Охороняється в заказниках «Мочарка» та «Шияня». В Червоній книзі України містяться відомості про те, що досліджуваний вид зростає лише на території Закарпатської області. Незначна кількість публікацій датованих після 1960 р. стосовно *M. botryoides* свідчить про необхідність дослідження даного виду з метою отримання інформації про його сучасне поширення на території України та уточнення природоохоронного статусу. У зв'язку з цим метою роботи було узагальнити літературні та гербарні відомості про поширення *M. botryoides* на території України. За результатами опрацювання літературних джерел та гербарних фондів (LWS, CHER, UU) складено перелік місцезнаходжень і картосхему поширення *M. botryoides* в Україні. Встановлено, що вид зустрічається не лише на території Закарпатської області, а також зростає в Івано-Франківській, Чернівецькій та Тернопільській областях. *M. botryoides* надає перевагу світлим ксеротермним дібровам, узліссям, вторинним лісовим ценозам на багатих теплих бурих ґрунтах, сформованих на делювії магматичних порід, в угрупованнях кл. *Quercus-Fageteta*, *Querceteta pubescentis*, зрідка у вторинному угрупованні з *Robinia pseudoacacia*. Також зростає в лучних степах, остепнених та післялісових луках, на карстових відслоненнях. Надає перевагу ксеромезофітним умовам середовища. Загалом нами виявлено 15 місцезростань *M. botryoides* на території України, серед яких за останні 20 років документально підтверджено лише 4: в окол. смт. Буштино (Тячівський район, Закарпатська область), в окол. с. Холмовець та с. Онок (Виноградівський район, Закарпатська область) та між с. Драчинці Кіцманського району та с. Костинці Сторожинецького району Чернівецької області. Також виявлено 4 нових локалітетів: в окол. с. Пробабин (Городенківський район, Івано-Франківська область), в окол. с. Вишнівка та Красноставці (Снятинський район, Івано-Франківська область) та на території НПП «Синевир» (Міжгірський та Хустський райони Закарпатської області).

Ключові слова: *Muscari botryoides*, Червона книга України, поширення, нові локалітети.

Вступ. Рід *Muscari* Miller у світовій флорі представлений 50 видами (Speta, 1998), які поширені в Європі, Африці, Кавказі, Північно- та Південно-Західній Азії (Jafari et al., 2008; Serpil, Özhatay, 2017). Згідно R. Govaerts станом на 2015 р. рід налічує 47 таксонів (Govaerts, 2015), з яких на території України трапляється 2 види: *M. botryoides* (L.) Mill., та *M. neglectum* Guss. ex Ten. (Дашко-Шпрингвальд, 2000; Шиндер, 2016).

Muscari botryoides (L.) Mill. (*Asparagaceae* Juss.) – середньо-південноєвропейський вид, загальний ареал якого охоплює країни Кавказу, Центральної та Південно-Східної Європи: Польщу, Румунію, Україну, Сербію, Болгарію, Грецію, Турцію, Сирію, Ірак, Іран, Грузію, Росію (Pinar et al., 2018), Францію (Somlyay et al., 2006), Італію (Bartolucci et al., 2017) та Німеччину (Bauer, 1995).

Вид зростає в світлих ксеротермних дібрових, узліссях, вторинних лісових ценозах на багатих теплих бурих ґрунтах в угрупованнях кл. *Quercus-Fageteta*, *Querceteta pubescentis*, зрідка у вторинному угрупованні з *Robinia pseudoacacia* (Дідух, 2009). Також зустрічається в степах, на альпійських, субальпійських і післялісових луках (Новиков, 2004), на карстових відслоненнях.

На території України відомий із Закарпаття. *M. botryoides* занесений до третього видання «Червоної книги України» (2009) з природоохоронним статусом «зникаючий» та до «Переліку видів судинних рослин, що підлягають особливій охороні на території Закарпатської області». Охороняється в заказниках «Мочарка» та «Шияня». Вказівки про зростання виду на території інших областей відносять до здичавілих рослин і потребують подальшого дослідження (Дідух, 2009).

У країнах Центральної та Південно-Східної Європи *M. botryoides* введений в культуру, де широко використовується як декоративний та медоносний вид. На території України культивують у 12-тих ботанічних садах та дендрологічних парках: ботанічному саду імені акад. О.В. Фоміна Київського національного університету (Радченко, 2013), Національному ботанічному саду імені М.М.Гришка НАН України (Шиндер, 2016), Донецькому ботанічному саду НАН України, Національному дендрологічному парку «Софіївка», Дендрологічному парку «Асканія-Нова» Біосферного заповідника «Асканія-Нова» імені Ф.Е. Фальц-Фейна НААН, ботанічному саду Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича та ін. (Машковська, 2015).

Сучасні відомості щодо поширення *M. botryoides* на території Закарпаття фрагментарні та потребують уточнення. Незначна кількість публікацій датованих після 1960 р. стосовно даного виду свідчить про необхідність дослідження *M. botryoides* з метою отримання інформації про сучасне поширення виду на території України та уточнення його природоохоронного статусу. У зв'язку з цим наводимо узагальнені літературні та гербарні відомості про поширення *M. botryoides* на території України.

Перші відомості про зростання *M. botryoides* на території України наводить Хюго Запалович у книзі «Критичний перегляд флори Галичини» (1906), де вказує на місцезростання цього виду у Городенківському районі Івано-Франківської області, Заліщицькому районі Тернопільської області та Сторожинецькому районі Чернівецької області (Zapałowicz, 1906).

А. Маргіттай у книзі «Взносы къ флорѣ Подкарпатской Руси» (1923) зазначає, що йому не вдалося виявити даний вид в смт. Буштино (Тячівський район, Закарпатська область), хоча Я. Вагнер наводить його для даної території (Маргіттай, 2010).

М.В. Котов у «Флорі УРСР» (1950) зауважує, що вид на території України зустрічається дуже рідко і тільки як здичавілий, що вийшов із садів. Для Чернівецької та Тернопільської областей він виділяє окрему подільську різновидність *M. botryoides* var. *podolicum*, яка місцями вийшла поза межі садів і парків.

Сучасні літературні дані засвідчують наявність цього виду в Сторожинецькому районі Чернівецької області (між селами Драчинці й Костинці) (Ткачик, 2000) та Ужгородському (в околі с. Холмовець) (Дашко-Шпрингвальд, 2000) і Міжгірському (територія НПП «Синевир»)

(Онищенко, Андрієнко, 2012) районах Закарпатської області.

Результати опрацювання гербарних фондів Державного природознавчого музею НАН України (LWS) показують, що даний вид зібраний Г. Зіпсером в околицях с. Хрещатик Заставнівського району Чернівецької області. Також відомі гербарні збори Зіпсера з околиць с. Підгородне (до 1946 року Янівка) Тернопільського району Тернопільської області.

В науковому гербарії Ужгородського національного університету (UU) зберігаються гербарні зразки з околиць смт. Буштино Тячівського району Закарпатської області та з околиць сіл Холмовець та Онок Виноградівського району Закарпатської області зібрані ботаніком Р.Я. Кішем.

Ботаніками Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича під час польових досліджень протягом 2010-2016 рр. було виявлено кілька нових локалітетів *M. botryoides* в околицях сіл Вишнівка та Красноставці Снятинського району Івано-Франківської області та в околицях села Пробабин Городенківського району Івано-Франківської області.

Згідно з методичними підходами до оцінки видів із різних таксономічних груп, на які очікує скорочення популяцій, небезпека знищення та руйнування їхніх оселищ (Rassi, Väisänen 1987), перелік місцезростань *M. botryoides* наводимо відповідно до 1960-го та після 1960 років, що дає змогу оцінити ступінь вивченості власне сучасного поширення виду.

За літературними даними:

До 1960 року:

Івано-Франківська область

1. In Horodnica, district Horodenka, Galicie australi orientalis, Slendzinski, 15. V. 1880, lectum et *M. botryoides* subjunctum (*M. pocunicum*) (В Городниці Городенківського району, Південно-Східний район Галичини, Slendzinski, 15. V. 1880, наведений як підвид *M. botryoides* (*M. pocunicum*) (Zapałowicz, 1906).
2. Oprócz Horodnicy, rośnie ten gatunek zapewne jeszcze i na innych miejscach niższego Pocucia, a może i sąsiedniego Podola (Окрім Городниці, цей вид, ймовірно, все ще зростає в інших місцях нижнього Покуття, а можливо і в сусідньому районі.) (Zapałowicz, 1906).

Чернівецька область

3. Cecina kolo Czerniowic na Bukowinie, z dopiskiem "in pratis montanis" (Herbich) (Цецино біля Чернівців на Буковині, з приміткою «на гірських луках» (Zapałowicz, 1906).

4. На трав'яних місцях, «на полонинах Буковини, рідко» (Раціборський) (Котов, 1950).
Тернопільська область
5. W południowo wschodniej Galicyi: kolo Zaleszczyk, z dopiskiem "quasi spontaneum" (Zipser w zbiorze Herbicha) (У південно-східній Галичині: поблизу Заліщиків, з приміткою "спонтанно" (Zipser в зборах Herbicha)) (Zapałowicz, 1906).
6. Niwra, z dopiskiem "w ogrodzie zdziczała" (Lentz) (Нивра, з приміткою "в саду здичавілий" (Lentz)) (Zapałowicz, 1906).
Закарпатська область
7. В кустарникахъ коло Буштѣны не видѣль это растеніе. Если Вагнеръ собиралъ его, тогда это растеніе было въ Трансильваніи растущее *Muscari transsilvanicum* Schur. (Маргіттай, 2010).
Після 1960 року:
Чернівецька область
8. «Резерват перстачу білого і гадючої цибульки гроновидної – 10 га. Ділянка знаходиться між селами Драчинці й Костинці Сторожинецького району Чернівецької області» (Ткачик, 2000).
Закарпатська область
9. « ... або зовсім зникли (місцезростання *Muscari botryoides* subsp. *transsilvanicum* в околицях с. Холмовець) » (Дашко-Шпрингвальд, 2000).
10. НПП Синевир, дуже рідко на узліссі букових лісів (Онищенко, Андрієнко, 2012).
За гербарними матеріалами:
До 1960 року:
Чернівецька область
11. Quasi spontanea prope Zaleiczyki. Reverend. Zipser. 1857 (Спонтанно поблизу Заліщиків, Зіпсер. 1857) (LWS).
12. Reverend. G. Zipser in pratis ad Kryszczyatek (Bukovina) prope Zaleszczyky quasi spontaneum legit, tamen profugum e horto, nam Czernovitiі coriofisi me in hortis cultum vidi. Dr Herbich (Зіпсер на луках Хрещатику (Буковина) біля Заліщиків, спонтанно, напевно вийшла із садів, тому що біля Чернівців зустрічав в садах як культурний вид. Dr Herbich) (LWS).
Тернопільська область
13. Janovka kolo Ternopola w trawniku driku (Янівка біля Тернополя в травнику) (LWS).
Після 1960 року:
Івано-Франківська область
14. Прут-Дністровське межиріччя, Івано-Франківська обл., Снятинський р-н, околиці с. Красноставці, г. Сивулька Бита, верхня частина схилу пн-зх експозиції, 21.04.2010 leg., det. І. Чорней, В. Буджак, А. Токарюк (CHER).
15. Прут-Дністровське межиріччя, Івано-Франківська обл., Снятинський р-н, околиці с. Красноставці, г. Сивулька Бита, верхня частина схилу пн-зх експозиції, 22.04.2011 leg., det. І. Чорней, В. Буджак, А. Токарюк (CHER).
16. Івано-Франківська обл., Снятинський р-н, околиці с. Красноставці, луки, 29.04.2012 leg., det. І. Чорней, В. Буджак, А. Токарюк (CHER).
17. Прут-Дністровське межиріччя, Івано-Франківська обл., Городенківський р-н, окол. с. Пробабин, нижня частина схилу пд експозиції, 12.04.2011 leg., det. І. Чорней, В. Буджак, А. Токарюк (CHER).
18. Івано-Франківська обл., Городенківський р-н, окол. с. Пробабин, карстові відслонення (стінка), 22.04.2011 leg., det. В. Буджак, А. Токарюк (CHER).
19. Івано-Франківська обл., Снятинський р-н, околиці с. Вишнівка, урочище Берези, луки, 07.04.2016 leg., det. І. Чорней, В. Буджак, А. Токарюк (CHER).
Закарпатська область :
20. Закарпатська область, Тячівський р-н, окол. смт. Буштино, ур. Мочарка, розріджений рівнинний дубовий ліс, пн-сх окраїна. 06.05.2003 leg., det. Р.Я. Кіш (UU).
21. Закарпатська область, Виноградівський р-н, пд окол. с. Холмовець, Холмовецька гора, пн-зх схил, узлісся ксеротермного дубового лісу. 24.05.2011 leg., det. Р.Я. Кіш (UU).
22. Закарпатська область, Виноградівський р-н, с. Онок, пд схил пагорбу, вторинні угруповання з *Robinia pseudoacacia*. 15.04.2007 leg., det. Р.Я. Кіш (UU).

Отже, результати опрацювання гербарних матеріалів та літературних джерел показують, що *M. botryoides* зустрічається не лише на території Закарпатської області, а також зростає в Івано-Франківській, Чернівецькій та Тернопільській областях (рис.1). За фізико-географічним районуванням (Маринич та ін., 2003) вони розташовані в межах Вулканічно-міжгірно-улоговинної, Полонинсько-Чорногірської, Прут-Дністровської височинної, Передкарпатської височинної та Західноподільської височинної областей.

Загалом встановлено 14 місцезростань *M. botryoides* на території України, з яких за останні 20 років документально підтверджено лише 4: в окол. смт. Буштино Тячівського району Закарпатської області, в окол. с. Холмовець та с. Онок Виноградівського району Закарпатської області та між с. Драчинці Кіцманського району та с. Костинці Сторожинецького району Чернівецької області. Також виявлено 4 нові локалітети в Городенківському та Снятинському районах Івано-Франківської області та Міжгірському районі Закарпатської області.

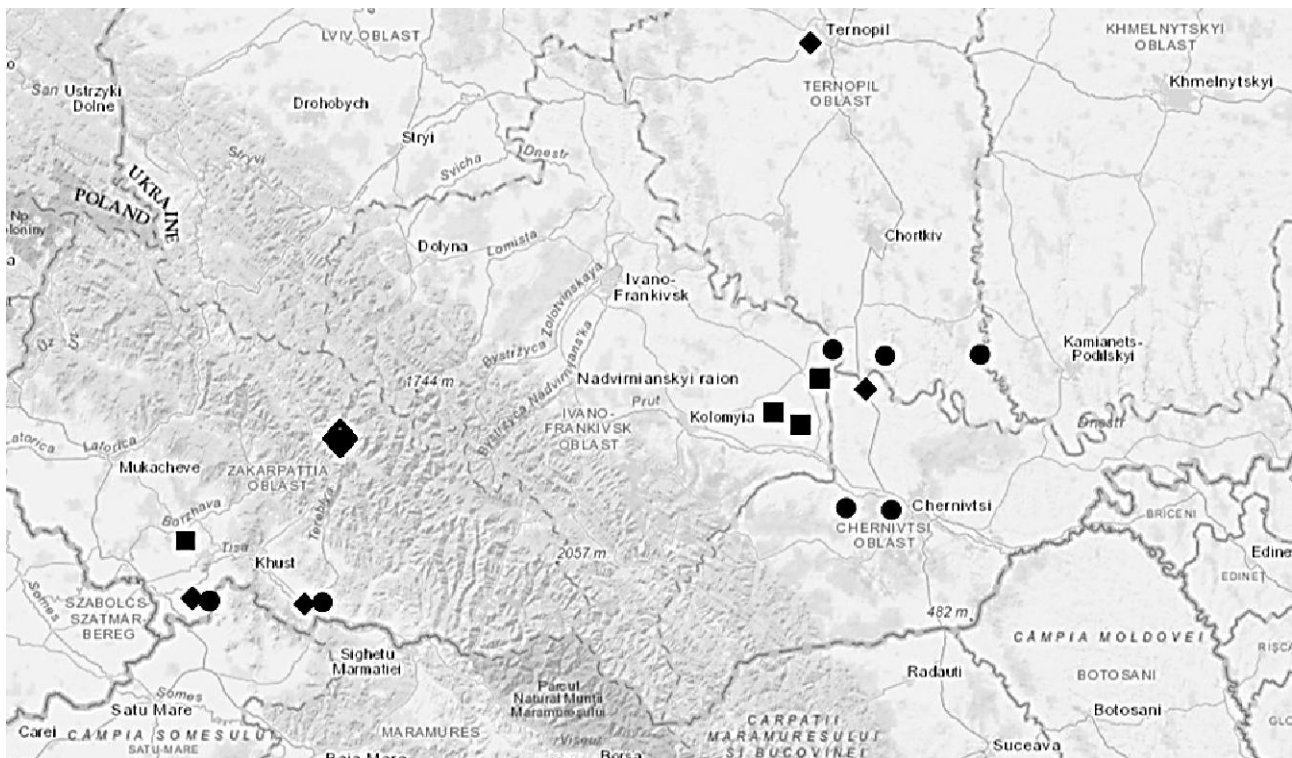

Рис. 1. Карта поширення *Muscari botryoides* в Україні:

- — за літературними даними;
- ◆ — за даними гербарію;
- — нові локалітети

Fig. 1. Distribution map of *Muscari botryoides* in Ukraine:

- — according to literature data;
- ◆ — according to herbarium;
- — new localities

Список використаної літератури:

1. Дашко-Шпрингвальд Р.Д. Біолого-морфологічне і популяційне дослідження видів роду *Muscari* (L.) Mill. (*Hyacinthaceae* Batsch) в Українських Карпатах: автореф. дис. ... канд. біол. наук: спец. 03.00.05. Київ, 2000. – 20 с.
2. Каталог декоративних трав'янистих рослин ботанічних садів і дендропарків України: Довідниковий посібник / За ред. С.П. Машковської. – Київ, 2015. – 282 с. (електронне видання).
3. Маргіттай А. Взносы къ флоръ Подкарпатской Руси: [до 130-річчя від дня народження А. Маргіттая]. – Ужгород: Карпати, 2010. – 100 с.
4. Маринич О.М., Пархоменко Г.О., Петренко О.М. та ін. Удосконалена схема фізико географічного районування України // *Укр. географ. журн.* – 2003. – № 1. – С. 16-21.
5. Новиков В.С., Губанов И.А. Популярный атлас-определитель: Дикорастущие растения. – М.: Дрофа, 2006. – 415 с.
6. Роль ботанічних садів і дендропарків у збереженні та збагаченні біологічного різноманіття урбанізованих територій: Матеріали міжнародної наукової конференції (Київ, 28-31 травня 2013 р.) / Гол. ред. В.Г. Радченко. – Київ: ПАТ «Віпол», 2013. – 304 с.
7. Ткачик В.П. Флора Прикарпаття. – Львів: НТШ, 2000. – 254 с.

8. Фіторізноманіття заповідників і національних природних парків України. Ч.2. Національні природні парки / за ред. В.О. Онищенко, Т.Л. Андрієнко. – Київ: Фітосоціоцентр, 2012. – 580 с.
9. Флора УРСР / за ред. М.В. Котова. – Київ: АН УРСР, 1954, т. 3. – 425 с.
10. Червона книга України. Рослинний світ / за ред. Я.П. Дідуха. – Київ: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 143.
11. Шиндер О.І., Козир С.В. Нові місцезнаходження рідкісних видів флори Південнопридніпровської височини в долині р. Нетеки та стан їхніх популяцій // *Укр. бот. журн.* – 2010. – № 67(5). – С. 704-711.
12. Шиндер О.І. Види рослин на ділянці «Кавказ» Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка НАН України // *Вісник КНУ ім. Тараса Шевченка*. – 2016. – № 34(1). – С. 40-43.
13. Bartolucci F., Peruzzi L., Galasso G. et al. An updated checklist of the vascular flora native to Italy // *Plant Biosystems – An International Journal Dealing with all Aspects of Plant Biology*. – 2018. – № 152(2). – P. 179-303. doi: 10.1080/11263504.2017.1419996.
14. Bauer V. J. Die Verbreitung von *Gagea lutea* und *Muscari botryoides* im Allgäu // *Mitt. Naturwiss. Arbeit skr. Kempten*. – 1995. – № 33(2). – S. 3–6.
15. Govaerts R. World checklist of Asparagaceae. Royal Botanic Gardens, Kew, Available at: <http://apps.kew.org/wcsp/> (accessed 11 January 2015).

16. Jafari A., Maassoumi A.A., Farsi M. Karyological study on *Bellevallia* and *Muscari* (*Liliaceae*) species in Iran // *Asian J. Plant Sci.* – 2008. – № 7(1). – P. 50–59. doi:10.3923/ajps.2008.50.59.
 17. Pinar S. M., Fidan M., Eroğlu H. *Muscari botryoides* (L.) Mill.: A New Record for the Family *Asparagaceae* from Turkey // *Türkiye Tarımsal Araştırmalar Dergisi.* – 2018. – № 5. – P. 116–119. doi: 10.19159/tutad.368374.
 18. Rassi P., Väisänen R. Threatened animals and plants in Finland // *The Auk: Ornithological Advances.* – 1987. – № 106(1). – P. 173. doi.org/10.2307/4087787.
 19. Serpil D.K., Özhatay F.N. A karyomorphological study on the genus *Muscari* Mill. growing in Kahramanmaraş (Turkey) // *Türk. J. Bot.* – 2017. – № 41(3). – P. 289–298. doi: 10.3906/bot-1605-6.
 20. Somlyay L., Pintér I., Csontos P. Taxonomic studies of the *Muscari botryoides* complex in Hungary // *Folia Geobotanica.* – 2006. – № 41(2). – P. 213–228. doi: 10.1007/BF02806480.
 21. Speta F. *Hyacithaceae*. In: *The families and genera of vascular plants. Flowering plants. Monocotyledons. Liliaceae (except Orchidaceae)* / Ed. K. Kubitzk. – Heidelberg: Springer-Verlag, 1998, vol. 3. – P. 261–285.
 22. Zapałowicz H. Krytyczny przegląd roślinności Galicyi. – Krakow: Nakładem Akademii Umiejętności, 1906, vol. 1. – 296 s.
- References:**
1. Dashko-Shprynhvald R.D. *Bioloĥo-morfolohichne i populiatysiine doslidzhennia vydiv rodu Muscari* (L.) Mill. (*Hyacinthaceae* Batsch) v Ukraïnskykh Karpatakh: Avtoref. dys. ... kand. biol. nauk: spec. 03.00.05. Kyiv, 2000: 20. (in Ukrainian).
 2. Mashkovska S.P. *Kataloh dekoratyvnykh trav'ianystrykh roslyn botanichnykh sadiv i dendroparkiv Ukraïny: Dovidnykovyi posibnyk.* Kyiv, 2015: 282. (elektronne vydannia). (in Ukrainian).
 3. Marhittay A. *Vznosy k flor Podkarpatskoy Rusi: [do 130-richchya vid dnya narodzhennya A. Marhittaya].* Uzhhorod: Karpaty, 2010: 100. (in Ukrainian).
 4. Marynych O.M., Parkhomenko H.O., Petrenko O.M., ta in. Udoshonalena skhema fizyko heohrafichnoho raionuvannia Ukraïny. *Ukr. heohraf. zhurn.* 2003; 1: 16–21. (in Ukrainian).
 5. Novikov V.S., Gubanov I.A. Populjarnyj atlas-opredelitel': Dikorastushhie rastenija. M.: Drofa; 2006: 415. (In Russian).
 6. Radchenko V. H. Dekoratyvni trav'ianystry roslyny perspektyvni dlia ozelenennia z kolektzii «Hirskyi sad» Botanichnoho sadu im. akad. O. V. Fomina. In: *Rol Botanichnykh Sadiv I Dendroparkiv U Zberezhenni Ta Zbahachenni Bioloĥichnoho Riznomanittia Urbanizovanykh Terytorii.* Kyiv: PAT «Vipol»; 2013: 182–184. (in Ukrainian).
 7. Tkachyk V. P. *Flora Prykarpattya.* Lviv: NTSh; 2000: 254. (in Ukrainian).
 8. Onyshchenko V.O., Andriienko T.L. *Fitoriznomanittya zapovidnykiv i natsionalnykh pryrodnykh parkiv Ukraïny. Ch.2. Natsionalni pryrodni parky.* Kyiv: Phytosociocentre; 2012: 457–472. (in Ukrainian).
 9. Kotov M.V. *Flora URSS (Flora RSS Ucr.).* Kyiv: AN URSS; 1950, vol. 3: 230–235. (in Ukrainian).
 10. Didukh I.P. *Chervona Knyha Ukraïny.* 3rd ed. Kyiv: Vyd-vo Globalkonsalting; 2009: 143. (in Ukrainian).
 11. Shynder O.I., Kozyr Ye.V. Novi mistseznakhodzhennia ridkisnykh vydiv flory Pivdenno Prydniprovskoi vysochyny v dolyni r. Neteky ta stan yikhnikh populiatysii. *Ukr. Bot. J.* 2010; 67(5): 704–7011. (in Ukrainian).
 12. Shynder O.I. Vydy roslyn na diliantsi «Kavkaz» Natsionalnoho botanichnoho sadu im. M.M. Hryshka NAN Ukraïny. *Visnyk KNU im. Tarasa Shevchenka.* 2016; 34(1): 40–43. (in Ukrainian).
 13. Bartolucci F., Peruzzi L., Galasso G. et al. An updated checklist of the vascular flora native to Italy. *Plant Biosystems - An International Journal Dealing with all Aspects of Plant Biology.* 2018; 152(2): 179–303. doi: 10.1080/11263504.2017.1419996.
 14. Bauer V.J. Die Verbreitung von *Gagea lutea* und *Muscari botryoides* im Allgäu. *Mitt. Naturwiss. Arbeit skr. Kempten.* 1995; 33(2): 3–6.
 15. Govaerts R. *World checklist of Asparagaceae.* Royal Botanic Gardens, Kew, Available at: <http://apps.kew.org/wcsp/> (accessed 11 January 2015).
 16. Jafari A., Maassoumi A.A., Farsi M. Karyological study on *Bellevallia* and *Muscari* (*Liliaceae*) species in Iran. *Asian J. Plant. Sci.* 2008; 7(1): 50–59. doi:10.3923/ajps.2008.50.59.
 17. Pinar S. M., Fidan M., Eroğlu H. *Muscari botryoides* (L.) Mill.: A New Record for the Family *Asparagaceae* from Turkey. *Türkiye Tarımsal Araştırmalar Dergisi.* 2018; 5: 116–119. doi: 10.19159/tutad.368374.
 18. Rassi P., Väisänen R. Threatened animals and plants in Finland. *The Auk: Ornithological Advances.* 1987; 106(1): 173. doi.org/10.2307/4087787.
 19. Serpil D. K., Özhatay F.N. A karyomorphological study on the genus *Muscari* Mill. growing in Kahramanmaraş (Turkey). *Türk. J. Bot.* 2017; 41(3): 289–298. doi: 10.3906/bot-1605-6.
 20. Somlyay L., Pintér I., Csontos P. Taxonomic studies of the *Muscari botryoides* complex in Hungary. *Folia Geobotanica.* 2006; 41(2): 213–228. doi: 10.1007/BF02806480.
 21. Speta F. *Hyacithaceae*. In: *The families and genera of vascular plants. Flowering plants. Monocotyledons. Liliaceae (except Orchidaceae).* Ed. K. Kubitzk. Heidelberg: Springer-Verlag; 1998, vol. 3: 261–285.
 22. Zapałowicz H. *Krytyczny przegląd roślinności Galicyi.* Krakow: Nakładem Akademii Umiejętności; 1906, vol. 1: 296.

DISTRIBUTION OF *MUSCARI BOTRYOIDES* (ASPARAGACEAE) IN UKRAINE

S. V. Boychuk

The article contains generalized information about distribution of *Muscari botryoides* (L.) Mill. in Ukraine. *M. botryoides* is a valuable ornamental and melliferous species. It listed in the third edition of the Red Data Book of Ukraine with the conservation status "disappearing" and in the "List of vascular plants species subject to special protection in the Zakarpattia region". It is protected in the «Mocharka» and «Shyiania» nature reserves. The Red Data Book of Ukraine contains information that the studied species grows only in the Zakarpattia region. A small number of publications dated after 1960 concerning to *M. botryoides* attest about the necessity of studying this species in order to obtain information about its current distribution in Ukraine and clarification of the conservation status. In this regard, the purpose of the work was to generalize the literature and herbarium data about the distribution of *M. botryoides* in Ukraine. After processing literature data and herbarium materials (LWS, CHER, UU) a list of localities and a distribution map of *M. botryoides* in Ukraine have been compiled. It is established that the species exist not only in the Zakarpattia region, but also grows in the Ivano-Frankivsk, Chernivtsi and Ternopil regions. *M. botryoides* grows in light xerothermic oakerys, outskirts, secondary forest cenosis on rich warm brown soils, formed on deluvium of igneous rocks, in *Quercus-Fagetum* and *Quercetum pubescentis* communities, occasionally in the communities with *Robinia pseudoacacia*. Species also grows in meadow steppes, steppe and after-forest meadows, on karsts outcrops. It prefers xeromophytic environmental conditions. In general, 15 localities of the species have been found in Ukraine. Over the past 20 years only 3 sites have been documentally confirmed: in Bushtyno Urban-type settlement (Tiachiv district of Zakarpattia region), Kholmovets village (Vynohradiv district of Zakarpattia region) and between Drachyntsi and Kostyntsi villages Chernivtsi regions. Also 5 new localities have been found: in Probabyn village (Horodenka District, Ivano-Frankivsk Region), in Vyshnivka and Krasnostavtsi villages (Sniatyn District, Ivano-Frankivsk Region), in Onok village (Vynohradiv District, Zakarpattia Region) and in the NNP "Synevyr" (Mizhhirsky and Khust districts of Zakarpattia region).

Keywords: *Muscari botryoides*, Red Data Book of Ukraine, distribution, new localities.

Отримано редколегією 04.06.2019